

**Akcioni plan za jačanje administrativnih kapaciteta Uprave za statistiku u
Poglavlju 18 - Statistika**

1. INFORMACIJA O POTREBAMA UPRAVE ZA STATISTIKU ZA JAČANJEM ADMINISTRATIVNIH KAPACITETA ZA SPROVOĐENJE PRAVNE TEKOVINE EU, U SKLADU SA MJERILIMA ZA PRIVREMENO ZATVARANJE PREGOVARAČKOG POGLAVLJA 18 – STATISTIKA

U cilju ispunjavanja završnih mjerila u okviru Pregovaračkog poglavlja 18 – Statistika, Crna Gora je u prethodnim godinama sprovela značajne aktivnosti usmjerene na usklađivanje nacionalnog statističkog sistema sa Evropskim statističkim sistemom (ESS), Kodeksom prakse evropske statistike i statističkom pravnom tekovinom Evropske unije. Posebna pažnja posvećena je jačanju institucionalnih, administrativnih, metodoloških i tehničkih kapaciteta Uprave za statistiku Crne Gore (MONSTAT), kao centralnog organa odgovornog za proizvodnju, koordinaciju i diseminaciju zvanične statistike.

Na osnovu obaveza koje proizilaze iz završnih mjerila za Poglavlje 18, preporuka Evropske komisije, procjena Eurostata, preporuka ESS Peer Review misije, kao i zahtjeva definisanih Mapom puta za dostavljanje preostalih statističkih podataka i metapodataka Eurostatu, Crna Gora je pripremila ovaj Akcioni plan, odnosno Informaciju o potrebama za jačanje administrativnih kapaciteta Uprave za statistiku za sprovođenje pravne tekovine Evropske unije u oblasti statistike. Na osnovu obaveza koje proizilaze iz završnih mjerila za Poglavlje 18, preporuka Evropske komisije, procjena Eurostata, preporuka ESS Peer Review misije, kao i zahtjeva definisanih Mapom puta za dostavljanje preostalih statističkih podataka i metapodataka Eurostatu, Crna Gora je pripremila ovaj Akcioni plan, odnosno Informaciju o potrebama Uprave za statistiku za jačanje administrativnih kapaciteta za sprovođenje pravne tekovine Evropske unije u oblasti statistike. U cilju ispunjavanja završnih mjerila za privremeno zatvaranje Pregovaračkog poglavlja 18 – Statistika i obezbjeđivanja pune spremnosti za preuzimanje obaveza koje proizilaze iz članstva u Evropskoj uniji, Crna Gora je u prethodnom periodu sprovela značajne aktivnosti usmjerene na usklađivanje nacionalnog statističkog sistema sa statističkom pravnom tekovinom Evropske unije, Evropskim statističkim sistemom (ESS) i Kodeksom prakse evropske statistike. Posebna pažnja posvećena je jačanju institucionalnih, administrativnih, metodoloških i tehničkih kapaciteta Uprave za statistiku Crne Gore (MONSTAT), kao centralnog koordinatora nacionalnog statističkog sistema.

Informacija identifikuje ključne izazove Uprave za statistiku koji se odnose na ljudske resurse, institucionalnu održivost, upravljanje znanjem, digitalnu transformaciju i kontinuiranu proizvodnju visokokvalitetne zvanične statistike u skladu sa standardima Evropskog statističkog sistema. Poseban akcenat stavljen je na obezbjeđivanje dovoljnih administrativnih kapaciteta za proizvodnju i dostavljanje statističkih podataka propisanih zakonodavstvom Evropske unije, primjenu metodologije ESA 2010, jačanje sistema upravljanja kvalitetom, povećanje korišćenja administrativnih izvora podataka i unapređenje saradnje unutar nacionalnog statističkog sistema. Ova informacija predstavlja strateški okvir za plansko jačanje administrativnih kapaciteta neophodnih za sprovođenje statističke pravne tekovine Evropske unije. Dokument identifikuje ključne izazove, definiše prioritetne mjere i planirane aktivnosti, kao i očekivane rezultate u oblasti razvoja ljudskih resursa, institucionalnih kapaciteta, upravljanja znanjem, digitalne transformacije i unapređenja kvaliteta zvanične statistike.

Akcionni plan za jačanje administrativnih kapaciteta izrađen je na osnovu Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji Uprave za statistiku Crne Gore (MONSTAT), Strategije razvoja zvanične statistike Crne Gore 2024–2028, Višegodišnjeg programa obuke za sticanje statističkih znanja i vještina, kao i identifikovanih potreba za kadrovskim jačanjem neophodnim za sprovođenje statističke pravne tekovine Evropske unije i ispunjavanje budućih obaveza Crne Gore kao države članice Evropske unije.

Realizacijom aktivnosti predviđenih ovim Akcionim planom obezbijediće se održivi administrativni kapaciteti potrebni za kontinuiranu proizvodnju i dostavljanje statističkih podataka u skladu sa pravnom tekovinom Evropske unije, zahtjevima Evropskog statističkog sistema i obavezama koje proizilaze iz budućeg članstva Crne Gore u Evropskoj uniji.

U skladu sa Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji Uprave za statistiku Crne Gore (MONSTAT), institucija je organizovana u šest sektora, jedno odjeljenje i jednu službu. Organizaciona struktura MONSTAT-a uspostavljena je na način koji omogućava efikasno izvršavanje svih ključnih funkcija nacionalnog statističkog instituta, uključujući koordinaciju nacionalnog statističkog sistema, proizvodnju zvanične statistike, upravljanje kvalitetom, međunarodnu saradnju i ispunjavanje obaveza prema Evropskom statističkom sistemu.

Organizacione jedinice MONSTAT-a su:

1. Sektor za makroekonomske statistike, nacionalne račune i cijene;
2. Sektor za statistiku poljoprivrede, ribarstva, životne sredine i šumarstva;
3. Sektor za poslovne statistike, statističke registre i klasifikacije;
4. Sektor za socijalne statistike i demografije;
5. Sektor za informatičku obradu podataka;
6. Sektor za koordinaciju izvora statističkih podataka i međunarodnu saradnju;
7. Odjeljenje za diseminaciju statističkih podataka i upravljanje kvalitetom;
8. Služba za opšte, kadrovske poslove, javne nabavke i finansije.

Ovakav organizacioni okvir omogućava MONSTAT-u da efikasno sprovodi Program zvanične statistike, obezbjeđuje proizvodnju i diseminaciju pouzdanih statističkih podataka kao osnove za donošenje javnih politika zasnovanih na relevantnim statističkim informacijama, te osigurava usklađenost sa evropskim i međunarodnim statističkim standardima. Jačanje administrativnih kapaciteta MONSTAT-a ostaje jedan od ključnih preduslova za postizanje pune usklađenosti sa statističkom pravnom tekovinom Evropske unije i obezbjeđivanje spremnosti Crne Gore da preuzme sve obaveze koje proizilaze iz članstva u Evropskoj uniji i Evropskom statističkom sistemu.

Planirani broj novozaposlenih po godinama utvrđen je na osnovu analize postojećeg stanja ljudskih resursa u odnosu na važeći Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji, stepena popunjenosti sistematizovanih radnih mjesta po organizacionim jedinicama, kao i procjene budućih potreba koje proizilaze iz procesa pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji. Prilikom planiranja uzete su u obzir nove obaveze koje proizilaze iz statističke pravne tekovine Evropske unije (EU acquis), zahtjevi za proširenjem obima statističke proizvodnje i dostavljanja podataka Eurostatu, preporuke Evropske komisije, preporuke ESS Peer Review misije i Eurostata, kao i procjena očekivanog radnog opterećenja u pojedinim statističkim oblastima. Dinamika zapošljavanja po godinama planirana je tako da omogući postepeno jačanje administrativnih kapaciteta, blagovremenu obuku i integraciju novih zaposlenih te održivo izvršavanje obaveza koje proizilaze iz članstva u Evropskom statističkom sistemu.

Procjene zapošljavanja predstavljaju rezultat interne analize kadrovskih potreba MONSTAT-a, zasnovane na postojećoj popunjenosti sistematizacije, identifikovanim deficitarnim profilima, planiranom proširenju statističkih aktivnosti i procjeni kapaciteta potrebnih za puno sprovođenje pravne tekovine Evropske unije u oblasti statistike.

Jačanje administrativnih kapaciteta MONSTAT-a zasniva se na dva komplementarna pravca djelovanja. Prvi pravac odnosi se na zapošljavanje novih službenika radi popunjavanja sistematizovanih radnih mjesta i obezbjeđivanja dodatnih stručnih kapaciteta neophodnih za sprovođenje statističke pravne tekovine Evropske unije i ispunjavanje obaveza prema Evropskom statističkom sistemu. Drugi pravac odnosi se na kontinuirano unapređenje znanja i kompetencija kroz sprovođenje programa stručnog usavršavanja, obuka i treninga. Program obuka realizovaće se na dva nivoa: za novozaposlene službenike, radi njihovog efikasnog uvođenja u statističke procese, metodologije i standarde Evropskog statističkog sistema, kao i za postojeći kadar, kroz kontinuirano stručno usavršavanje u oblastima metodologije, upravljanja kvalitetom, digitalne transformacije, primjene administrativnih izvora podataka, informaciono-komunikacionih tehnologija i drugih oblasti od značaja za održivu proizvodnju zvanične statistike. Na ovaj način obezbjeđuje se istovremeno jačanje ljudskih resursa kroz priliv novih kadrova i kontinuirani razvoj kompetencija postojećih zaposlenih, čime se stvaraju održivi administrativni kapaciteti za ispunjavanje zahtjeva evropske statističke pravne tekovine.

Sprovođenje Akcionog plana predviđa kontinuirano učešće zaposlenih u MONSTAT-u i drugih proizvođača zvanične statistike u programima stručnog usavršavanja koje organizuju Eurostat, Evropski statistički sistem (ESS) i druge relevantne institucije Evropske unije. Planirane obuke i aktivnosti stručnog usavršavanja primarno će se finansirati kroz višekorisničke IPA programe Evropske unije (IPA Multi-beneficiary Programmes) u okviru Evropskog programa statističkih obuka (ESTP Katalog).

Na osnovu ove procjene utvrđen je sledeći presjek:

		Poglavlje 18 – Statistika							
ZAVRŠNO MJERILO 1:			Crna Gora dostavlja ključne podatke nacionalnih računa u skladu sa Evropskim sistemom nacionalnih i regionalnih računa (ESA 2010) i drugim relevantnim zahtjevima, zajedno sa neophodnim detaljnim opisom primijenjenih metodologija.						
ZAPOSLENOST									
Rb.	Institucija	Oblast jačanja kapaciteta	Organizacione jedinice prema Pravilniku	Trenutna popunjenost / sistematizacija	Kvalifikacija	Planirani broj novozaposlenih po godinama			
						2026	2027	2028	
1.	Uprava za statistiku	Jačanje stručnih kapaciteta za proizvodnju zvanične statistike	Sektor za makroekonomske statistike, nacionalne račune i cijene; Sektor za statistiku poljoprivrede, ribarstva, životne sredine i šumarstva; Sektor poslovnih statistika, statističkih registara i klasifikacija; Sektor socijalnih statistika i demografije	67/115	Društvene nauke, Poljoprivredne nauke, Prirodne nauke, humanističke nauke	9	19	20	
		Jačanje kapaciteta u oblasti metodologije, kvaliteta, inovacija, diseminacije i komunikacije	Sektor za koordinaciju statističkih izvora podataka i međunarodnu saradnju; Odjeljenje za diseminaciju statističkih podataka i upravljanje kvalitetom;	7/16	Društvene nauke, Prirodne nauke i humanističke nauke	0	3	4	
		Jačanje kapaciteta u oblasti digitalne transformacije i upravljanja podacima	Sektor za informatičku obradu podataka (IKT, baze podataka, informaciona bezbjednost, razvoj aplikacija, statistički informacioni sistem); Odsjek za statistički uzorak	14/22	Prirodne i tehničko-tehnološke nauke, inženjerstvo	1	3	3	
		Jačanje administrativnih i tehničkih kapaciteta	Služba za opšte, kadrovske poslove, javne nabavke i finansije	7/16	Društvene nauke, pravo, visoko i srednje obrazovanje	2	3	1	

TRENINZI I OBUKE KROZ EVROPSKI PROGRAM STATISTIČKIH OBUKA (ESTP KATALOG)					
Rb.	Institucija	Opis	Planirani broj učesnika po godinama		
			2026	2027	2028
1.	MONSTAT, CB i MF	Metodologija ESA 2010, nacionalni računi, platni bilans, GFS i PPP	8	9	10
2.	MONSTAT	Okvir kvaliteta Evropskog statističkog sistema (ESS), upravljanje kvalitetom i izvještavanje o kvalitetu	5	6	7
3.	MONSTAT	Upravljanje metapodacima, SDMX standardi i razmjena podataka	4	5	6
4.	MONSTAT	Administrativni izvori podataka, integracija podataka, statistički registri i klasifikacije	5	6	7
5.	MONSTAT i ONAs	Metodologija statističkih istraživanja, uzorkovanje i ponderisanje	7	8	9
6.	MONSTAT	Analiza vremenskih serija, sezonsko prilagođavanje i rekonstrukcija istorijskih serija	5	6	7
7.	MONSTAT	Validacija i uređivanje podataka, zaštita statističke povjerljivosti i kontrola objavljivanja podataka	4	4	5
8.	MONSTAT	Digitalizacija statističke proizvodnje (Python, R, AI, GIS i savremeni analitički alati)	6	8	10
9.	MONSTAT	Diseminacija statistike, vizuelizacija podataka i unapređenje statističke pismenosti	3	4	4
10.	MONSTAT	Statistika životne sredine, energetike, HICP, STS, zdravstveni računi i druge sektorske statistike	3	4	5

2. JAČANJE ADMINISTRATIVNIH KAPACITETA – POGLAVLJE 18

Plan jačanja administrativnih kapaciteta Uprave za statistiku Crne Gore (MONSTAT), zasniva se na aktivnom učešću u proizvodnji, koordinaciji i diseminaciji zvanične statistike. Prioritet u narednom periodu predstavlja jačanje administrativnih kapaciteta kroz povećanje broja zaposlenih u MONSTAT-u, kako bi se obezbijedili adekvatni ljudski resursi za ispunjavanje obaveza koje proizilaze iz procesa pristupanja Evropskoj uniji i budućeg članstva u Evropskom statističkom sistemu (ESS). Sve aktivnosti definisane ovim planom direktno doprinose ispunjavanju završnih mjerila za Poglavlje 18, realizaciji Mape puta za dostavljanje preostalih statističkih podataka Eurostatu i sprovođenju preporuka Evropske komisije i ESS Peer Review misije.

Kontinuirani razvoj stručnih kompetencija, metodoloških znanja, digitalnih vještina i institucionalnih kapaciteta od suštinskog je značaja za postizanje pune usklađenosti sa statističkom pravnom tekovinom Evropske unije. Unapređenje kvaliteta, efikasnosti i održivosti zvanične statistike zahtijeva kontinuiranu institucionalnu podršku, uključujući korišćenje dostupnih programa Evropske unije, inicijativa Eurostata, projekata tehničke pomoći, aktivnosti međusobnog učenja (peer learning) i saradnje sa nacionalnim statističkim institutima (NSI) država članica Evropske unije.

Sprovođenjem aktivnosti na nivou MONSTAT-a, drugih proizvođača zvanične statistike, univerziteta i međunarodnih partnera, kao i kroz projekte finansirane od strane Evropske unije koji podržavaju prenos znanja i stručnih iskustava, planirano je dalje sistematsko i održivo jačanje administrativnih kapaciteta. Planirane aktivnosti u narednom periodu obuhvataju programe stručnog osposobljavanja, radionice, seminare, studentske posjete, stručne prakse i inicijative za razmjenu znanja, koje će zaposlenima omogućiti unapređenje kompetencija u oblasti statističke proizvodnje, upravljanja kvalitetom, digitalne transformacije i primjene evropskih statističkih standarda.

2.1. ZAPOSŁJAVANJE NOVOG KADRA

Zapošljavanje novog kadra predstavlja jedan od ključnih preduslova za jačanje administrativnih kapaciteta MONSTAT-a i ispunjavanje obaveza koje proizlaze iz primjene pravne tekovine Evropske unije u oblasti zvanične statistike. Plan zapošljavanja zasnovan je na analizi postojećih administrativnih kapaciteta, važećem Pravilniku o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta, identifikovanim nedostacima u popunjenosti radnih mjesta, kao i potrebama za daljim razvojem statističkog sistema u skladu sa zahtjevima Evropskog statističkog sistema.

Analiza postojećih administrativnih kapaciteta (na dan 31. decembar 2025. godine) pokazuje da je u Upravi za statistiku trenutno popunjeno 95 od ukupno 169 sistematizovanih radnih mjesta (56,2%), dok su 74 radna mjesta nepopunjena, u skladu sa usvojenim Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji (zavodni broj Uprave za statistiku 01-070/25-4605/1 od 08.12.2025. godine). Najveći deficit kadrova evidentan je u oblasti proizvodnje zvanične statistike, gdje je popunjeno 67 od 115 sistematizovanih radnih mjesta, odnosno nedostaje 48 zaposlenih, što čini gotovo dvije trećine ukupnog broja nepopunjenih radnih mjesta. Značajne potrebe za jačanjem administrativnih kapaciteta postoje i u oblasti metodologije, upravljanja kvalitetom, diseminacije i međunarodne saradnje, gdje nedostaje 9 zaposlenih, kao i u oblasti digitalne transformacije i upravljanja podacima i administrativnih i tehničkih poslova, u kojima nedostaje po 8 zaposlenih. Ovakva struktura ukazuje da će dalje jačanje administrativnih kapaciteta zahtijevati istovremeno zapošljavanje novog kadra i kontinuirano unapređenje kompetencija postojećih zaposlenih, kako bi se obezbijedilo efikasno sprovođenje statističke pravne tekovine Evropske unije, ispunjavanje obaveza koje proizlaze iz članstva u Evropskom statističkom sistemu i održiv razvoj sistema zvanične statistike u Crnoj Gori.

Planirana zapošljavanja usmjerena su na četiri prioritetne oblasti: jačanje stručnih kapaciteta za proizvodnju zvanične statistike, jačanje kapaciteta u oblasti metodologije, kvaliteta, inovacija, diseminacije i komunikacije, jačanje kapaciteta u oblasti digitalne transformacije i upravljanja podacima, kao i jačanje administrativnih i tehničkih kapaciteta. Poseban prioritet predstavlja popunjavanje radnih mjesta u sektorima koji proizvode statističke podatke, imajući u vidu da upravo u tim organizacionim jedinicama postoji najveći broj nepopunjenih sistematizovanih radnih mjesta i najveće potrebe za dodatnim stručnim kadrom.

Plan zapošljavanja obuhvata angažovanje kadrova različitih obrazovnih profila, uključujući društvene, prirodne, tehničko-tehnološke, poljoprivredne i humanističke nauke, kao i kadrove sa odgovarajućim administrativnim i tehničkim kvalifikacijama. Time se obezbjeđuje multidisciplinarni pristup razvoju zvanične statistike, jačanje metodoloških i analitičkih kapaciteta, unapređenje informaciono-komunikacionih sistema, razvoj diseminacije statističkih podataka i efikasna institucionalna podrška proizvodnji zvanične statistike.

Planirano zapošljavanje realizovaće se sukcesivno tokom perioda 2026–2028. godine, u skladu sa raspoloživim budžetskim sredstvima i dinamikom popunjavanja sistematizovanih radnih mjesta, pri čemu će prioritet biti dat organizacionim jedinicama u kojima postoje najveći nedostaci u ljudskim resursima i koje imaju ključnu ulogu u usklađivanju sa evropskim statističkim standardima.

Aktivnosti

- sprovođenje postupaka zapošljavanja u skladu sa Planom zapošljavanja i važećim propisima;
- popunjavanje sistematizovanih radnih mjesta u prioritetnim organizacionim jedinicama;
- zapošljavanje kadrova različitih obrazovnih profila u skladu sa potrebama proizvodnje zvanične statistike;
- jačanje kapaciteta za razvoj novih statističkih oblasti i usklađivanje sa pravnom tekovinom Evropske unije;
- obezbjeđivanje kontinuiteta u proizvodnji zvanične statistike kroz plansku obnovu kadrovskih kapaciteta;
- unapređenje kapaciteta za korišćenje administrativnih izvora podataka, digitalizaciju statističkih procesa i primjenu novih metodologija.

Cilj

Obezbijediti dovoljan broj stručnih i kompetentnih ljudskih resursa za pravovremenu i kvalitetnu proizvodnju zvanične statistike, unaprijediti administrativne kapacitete MONSTAT-a, te osigurati održivu primjenu evropskih statističkih standarda i efikasno ispunjavanje obaveza koje proizlaze iz članstva Crne Gore u Evropskom statističkom sistemu.

2.2. TRENINZI I OBUKE

Aktivno uključivanje zaposlenih MONSTAT-a i drugih proizvođača zvanične statistike u međunarodne programe treninga i obuka, ekspertske mreže i aktivnosti razmjene iskustava predstavlja važan instrument za prenos znanja, razvoj specijalizovanih kompetencija i usklađivanje sa standardima Evropskog statističkog sistema. Istovremeno, ovakvi oblici obučavanja doprinose izgradnji kvalitetnog I

profesionalnog kadra, čime se obezbjeđuje održiv razvoj administrativnih kapaciteta i efikasna priprema za preuzimanje obaveza koje proizlaze iz članstva u Evropskoj uniji.

Sprovođenje Akcionog plana predviđa kontinuirano učešće zaposlenih u MONSTAT-u i drugih proizvođača zvanične statistike u:

- kursevima Evropskog programa statističke obuke (ESTP);
- programima Evropskog master programa iz zvanične statistike (EMOS);
- radnim grupama i ekspertskim timovima Eurostata;
- aktivnostima međusobnog učenja (peer learning);
- studijskim posjetama nacionalnim statističkim institutima država članica Evropske unije;
- stručnim praksama u Eurostatu i statističkim institucijama Evropske unije;
- međunarodnim konferencijama i stručnim sastancima.

Programi obuke, seminari, radionice, studijske posjete i aktivnosti stručnog usavršavanja organizovaće se za postojeće i novozaposlene službenike u sljedećim prioritetnim oblastima:

- metodologija ESA 2010 i nacionalni računi;
- sektorski računi i makroekonomske statistike;
- metodologija statističkih istraživanja, tehnike uzorkovanja, ponderisanje i metode procjene;
- analiza vremenskih serija, sezonsko prilagođavanje i rekonstrukcija istorijskih serija;
- statistički registri i klasifikacije;
- upravljanje kvalitetom i primjena Okvira kvaliteta Evropskog statističkog sistema (ESS Quality Framework);
- upravljanje metapodacima i izvještavanje o kvalitetu;
- SDMX standardi i dostavljanje statističkih podataka Eurostatu;
- administrativni izvori podataka i integracija podataka;
- kontrola statističke zaštite podataka i zaštita povjerljivosti;
- validacija podataka i tehnike uređivanja podataka;
- digitalizacija procesa statističke proizvodnje;
- upravljanje bazama podataka, SQL, Power BI, alati poslovne inteligencije (Business Intelligence) i moderni alati za razvoj softverskih rješenja;
- Cybersecurity;
- nauka o podacima (Data Science), veliki skupovi podataka (Big Data), vještačka inteligencija i savremene analitičke metode;
- geografski informacioni sistemi (GIS) i geoprostorne statistike;
- diseminacija, komunikacija i korisnički orijentisane statističke usluge;

- poznavanje engleskog jezika za statističare;
- upravljanje projektima i sprovođenje projekata finansiranih od strane Evropske unije.
- obuke za primjenu Kodeksa prakse evropske statistike;
- upravljanje kvalitetom i izvještavanje o kvalitetu;
- korišćenje administrativnih izvora podataka;
- zaštitu statističke povjerljivosti i zaštitu podataka;
- proizvodnju i upravljanje metapodacima;
- usklađivanje metodologija i klasifikacija;
- primjenu standarda i dobre prakse Evropskog statističkog sistema (ESS)

Aktivnosti

- Postojeći zaposleni učestvovali u specijalizovanim programima obuke na naprednom i ekspertskom nivou, dok će novozaposleni prolaziti kroz strukturirane programe obuke, od početnog do naprednog nivoa.
- Novozaposleni službenici učestvovali u mentorskim programima pod nadzorom iskusnih statističara i rukovodilaca u trajanju od najmanje šest mjeseci.
- Kontinuirano stručno usavršavanje obuhvatiće učešće u kursovima Evropskog programa statističke obuke (ESTP), aktivnostima Evropskog master programa iz zvanične statistike (EMOS), radionicama Eurostata, aktivnostima međusobnog učenja (peer learning), međunarodnim konferencijama, kao i programima obuke koje organizuju države članice Evropske unije i međunarodne organizacije.
- Posebna pažnja biće posvećena jačanju kapaciteta u vezi sa zahtjevima metodologije ESA 2010, standardima kvaliteta Evropskog statističkog sistema (ESS), izvještavanjem o metapodacima i obavezama dostavljanja podataka Eurostatu.
- Biće uspostavljene procedure za obavezan interni prenos znanja nakon učešća zaposlenih u međunarodnim programima obuke, radionicama i studijskim posjetama.
- Mehanizmi za razmjenu znanja obuhvatiće interne seminare, prezentacije, stručne radionice, sesije za učenje, kao i elektronske repozitorijume materijala sa obuka i metodološke dokumentacije.

Cilj

Jačanje administrativnih, metodoloških, tehničkih i stručnih kapaciteta MONSTAT-a i nacionalnog statističkog sistema radi obezbjeđivanja kontinuirane proizvodnje, osiguranja kvaliteta i dostavljanja zvanične statistike u skladu sa zahtjevima Evropske unije i standardima Evropskog statističkog sistema (ESS).

3. PROCJENA RIZIKA

Realizacija Akcionog plana predstavlja jedan od ključnih preduslova za jačanje administrativnih kapaciteta MONSTAT-a i uspješno ispunjavanje obaveza koje proizilaze iz statističke pravne tekovine Evropske unije. Nepravovremena ili djelimična realizacija planiranih aktivnosti može imati značajan uticaj na spremnost MONSTAT-a da obezbijede kvalitetnu, pravovremenu i međunarodno uporedivu zvaničnu statistiku.

Ključni rizici u slučaju nerealizacije ili kašnjenja u sprovođenju Akcionog plana uključuju:

Rizik	Vjerovatnoća	Uticaj	Mjere ublažavanja
Dinamika zapošljavanja	Srednja	Visok	Kontinuirano planiranje kadrovskih potreba i blagovremeno sprovođenje postupka zapošljavanja
Odliv stručnog kadra	Srednja	Visok	Jačanje sistema stručnog usavršavanja, mentorstva i razvoja karijere
Raspoloživost finansijskih sredstava	Srednja	Visok	Korišćenje sredstava državnog budžeta, IPA fondova i drugih programa tehničke pomoći Evropske unije
Dostupnost specijalizovanih obuka	Niska	Srednji	Intenziviranje saradnje sa Eurostatom, nacionalnim statističkim institutima država članica EU i međunarodnim organizacijama

Radi ublažavanja navedenih rizika, MONSTAT će kontinuirano pratiti realizaciju Akcionog plana, vršiti periodične procjene potreba za ljudskim resursima, prilagođavati dinamiku zapošljavanja u skladu sa razvojem pregovaračkog procesa i raspoloživim finansijskim sredstvima, kao i intenzivirati aktivnosti stručnog usavršavanja, upravljanja znanjem i međunarodne saradnje. Redovno praćenje realizacije planiranih aktivnosti omogućiće pravovremeno preduzimanje korektivnih mjera radi očuvanja potrebnih administrativnih kapaciteta za sprovođenje pravne tekovine Evropske unije u oblasti statistike.

4. STRUČNO USAVRŠAVANJE I RAZVOJ STRUČNJAKA

MONSTAT je prepoznao značaj sistematskog razvoja mladih stručnjaka u oblasti zvanične statistike, naročito u kontekstu pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji i učešća u Evropskom statističkom sistemu (ESS). Razvoj nove generacije statističara, metodologa, analitičara podataka, IT stručnjaka i stručnjaka za statističku komunikaciju od ključnog je značaja za obezbjeđivanje održivosti, kvaliteta i kontinuiteta proizvodnje zvanične statistike.

Saradnja sa akademskom zajednicom predstavlja jedan od ključnih instrumenata za razvoj budućih ljudskih resursa statističkog sistema. U tom smislu, MONSTAT će nastaviti da jača saradnju sa univerzitetima i fakultetima u Crnoj Gori, posebno sa institucijama koje djeluju u oblastima ekonomije, matematike, statistike, informacionih tehnologija, poljoprivrede, životne sredine, demografije, društvenih nauka i javnih politika. Posebna pažnja biće posvećena saradnji sa Univerzitetom Crne Gore, Univerzitetom Donja Gorica i drugim visokoškolskim ustanovama koje mogu doprinijeti razvoju statističkih znanja i vještina.

U narednom periodu saradnja sa univerzitetima biće dodatno unaprijeđena kroz organizovanje stručnih praksi, gostujućih predavanja, zajedničkih istraživačkih aktivnosti, promociju zvanične statistike i učešće u aktivnostima povezanim sa EMOS programom. Poseban akcenat biće stavljen na podsticanje studenata osnovnih, master i doktorskih studija da se bave istraživačkim temama od značaja za zvaničnu statistiku, statističke standarde Evropske unije, kvalitet podataka, digitalnu transformaciju, administrativne izvore podataka i savremene metode analize podataka.

Plan predviđa organizovanje stručnih praksi i mogućnosti profesionalnog razvoja za studente i mlade stručnjake u oblastima zvanične statistike, nauke o podacima (Data Science), statističke metodologije, informaciono-komunikacionih tehnologija (IKT), diseminacije i međunarodne statističke saradnje.

Aktivnosti

- Organizovanje stručnih praksi za studente osnovnih, master i doktorskih studija u statističkim oblastima značajnim za Poglavlje 18, uključujući nacionalne račune, socijalne statistike, poslovne statistike, statistiku poljoprivrede, statistiku životne sredine, IKT, metodologiju, upravljanje kvalitetom i diseminaciju;
- Omogućavanje studentima i mladim istraživačima pristupa stručnoj literaturi, metodološkoj dokumentaciji, statističkim publikacijama, metapodacima i drugim materijalima neophodnim za akademski i istraživački rad, u skladu sa pravilima o zaštiti statističke povjerljivosti i podataka;

- Podsticanje istraživanja u oblasti zvanične statistike kroz studentske radove, master radove, doktorske disertacije i analitičke projekte koji se odnose na statističku metodologiju, kvalitet podataka, administrativne izvore podataka, vremenske serije, digitalizaciju, nauku o podacima i primjenu savremenih analitičkih alata;
- Organizovanje godišnjih događaja, radionica, predavanja ili „Dana zvanične statistike“ u saradnji sa fakultetima i univerzitetima, sa ciljem promocije zvanične statistike, unapređenja statističke pismenosti i podsticanja mladih stručnjaka da svoju karijeru grade u nacionalnom statističkom sistemu;
- Održavanje predavanja predstavnika MONSTAT-a studentima iz oblasti statistike, ekonomije, matematike, informacionih tehnologija, demografije, poljoprivrede, društvenih nauka i javnih politika;
- Promovisanje učešća u EMOS programu, EMOS webinarima, stručnim praksama u Eurostatu, ESTP kursevima i drugim evropskim programima obuke namijenjenim mladim stručnjacima i novozaposlenim službenicima;
- Uspostavljanje strukturiranog mentorskog programa za novozaposlene službenike, studente i pripravnike, radi prenosa znanja sa iskusnih statističara na mlađe kadrove;
- Podsticanje kontinuiranog akademskog i stručnog usavršavanja zaposlenih u MONSTAT-u, uključujući postdiplomske studije, specijalizovane statističke obuke, učešće u međunarodnim ekspertskim grupama i saradnju sa naučnoistraživačkom zajednicom;
- Razvoj mehanizama za privlačenje i zadržavanje mladih stručnjaka, uključujući planove razvoja karijere, profesionalnog napredovanja, platforme za razmjenu znanja i mogućnosti učešća u međunarodnoj statističkoj saradnji.

Cilj

Razvoj dugoročnih ljudskih resursa za sprovođenje statističke pravne tekovine Evropske unije i puno učešće Crne Gore u Evropskom statističkom sistemu kroz obrazovanje, stručno usavršavanje, saradnju sa akademskom zajednicom, uključivanje studenata, stručne prakse, mentorstvo i kontinuirani prenos znanja.

5. KLJUČNI POKAZATELJI USPJEŠNOSTI

Ključni pokazatelj uspješnosti odnosi se na obezbjeđivanje adekvatnih kadrovskih kapaciteta za razvoj, proizvodnju i redovno dostavljanje svih statističkih proizvoda i statističkih transmisija koje proizlaze iz obaveza prema Evropskom statističkom sistemu. Ostvarenje ovog pokazatelja pratiće se kroz stepen popunjenosti sistematizovanih radnih mjesta u prioritetnim oblastima, raspoloživost stručnih kapaciteta za sprovođenje statističke pravne tekovine Evropske unije, kao i sposobnost MONSTAT-a i drugih proizvođača zvanične statistike da u propisanim rokovima razvijaju i dostavljaju statističke podatke, uključujući i obaveze čije je ispunjenje planirano u okviru odobrenih prelaznih perioda.

Pokazatelj	Početno stanje (2025)	Ciljna vrijednost 2028.
Popunjenost sistematizacije – Uprava za statistiku	56,2%	≥80%
Edukacije novozaposlenih – broj obuka	0	20
Kontinuirana edukacije postojećeg kadra – broj obuka	50	70

6. ZAKLJUČAK

Ovim Akcionim planom uspostavlja se osnova za strateški i održiv pristup jačanju administrativnih, metodoloških, tehničkih i stručnih kapaciteta u oblasti zvanične statistike u Crnoj Gori. Razvoj ljudskih resursa, kontinuirano stručno usavršavanje, saradnja sa Eurostatom i Evropskim statističkim sistemom, jačanje saradnje sa univerzitetima i naučnoistraživačkom zajednicom, kao i primjena savremenih tehnologija, predstavljaju ključne preduslove za uspješno ispunjavanje završnih mjerila u okviru Pregovaračkog poglavlja 18 – Statistika.

Sprovođenje ovog Akcionog plana doprinijeće uspostavljanju stabilnog i kompetentnog statističkog sistema sposobnog da proizvodi visokokvalitetnu, pravovremenu, uporedivu i pouzdanu zvaničnu statistiku u skladu sa standardima Evropske unije. Ulaganjem u zaposlene, mladi kadar, digitalne vještine, statističku metodologiju, upravljanje kvalitetom i međunarodnu saradnju, MONSTAT će dodatno ojačati svoju spremnost za punu integraciju u Evropski statistički sistem i preuzimanje svih obaveza koje proizilaze iz članstva Crne Gore u Evropskoj uniji.

Realizacijom ovog Akcionog plana obezbijediće se održivi administrativni kapaciteti potrebni za potpuno sprovođenje statističke pravne tekovine Evropske unije, ispunjavanje obaveza koje proizilaze iz članstva Crne Gore u Evropskom statističkom sistemu i dugoročno očuvanje kvaliteta, nezavisnosti i kredibiliteta zvanične statistike.